

RPO-605907/09

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
00-090 WARSZAWA, Al. Solidarności 77
tel. 5517 700 , fax: 827 64 53
7-

Warszawa, dnia 20 stycznia 2009 r.

RPO - 605907-VII-7015/09/ZK/KMP

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2009 -01- 20
ZAL.	NR. 1200.800

Informacja

o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie.

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w dniu 6 stycznia 2009 r. pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich zbadali stopień poszanowania praw osób umieszczanych w pomieszczeniach dla zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie, z siedzibą w Komisariacie Policji w Piastowie ul. Popieluszki 24 (zwanych dalej: PdOZ lub Izba). Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji dokonali oceny pod kątem ochrony zatrzymanych przed torturami oraz okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem.

Badanie w tym zakresie przeprowadzili następujący pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (prawnicy):

- mgr Zbigniew Kuźma - główny specjalista,
- mgr Marcin Kusy - starszy radca.

Dokonane czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionych przez asystenta Sekcji Sztab Policji mł. asp. Katarzynę Kaczorowską oraz przez funkcjonariuszy pełniących w dniu wizytacji dyżur w PdOZ - sierż. Władysława Byszewskiego i sierż. Jacka Kotusiaka,
- wizytacji wszystkich pomieszczeń PdOZ,
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją Izby: książką wydarzeń w PdOZ, książką wizyt lekarskich, regulaminem pobytu w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, skorowidzem osób zatrzymanych w PdOZ, kwitami depozytowymi, protokołami zatrzymania.

Podczas przeprowadzonej wizytacji w PdOZ, w pomieszczeniach przebywały trzy osoby zatrzymane (w tym, jedna osoba do wytrzeźwienia).

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano sprawozdanie z wizytacji okresowej sędziego penitencjarnego przeprowadzonej w PdOZ w dniach 14 i 31 maja 2008 r.

Dokonane ustalenia pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wstępnie przedstawili mł. asp. Katarzynie Kaczorowskiej oraz wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

2. Ogólna charakterystyka Izby Zatrzymań.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych w Komisariacie Policji w Piastowie znajdują się na parterze obiektu, obok pokoju, w którym pełni służbę dyżurny Komisariatu. Obiekt ten przekazano do użytkowania w 2006 r. Do pomieszczeń można wejść przez przejście usytuowane obok pokoju dyżurnego.

Izba Zatrzymań w Piastowie jest przeznaczona dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych: w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, w związku z realizacją zatrzymań o charakterze administracyjnym oraz dla doprowadzonych do wytrzeźwienia. W PdOZ wydzielono pięć pokoi trzyosobowych oraz jeden dwuosobowy, przy czym ten dwuosobowy jest głównie przeznaczony dla osób doprowadzonych do wytrzeźwienia. Jednorazowo w Izbie może przebywać 17 osób. Nie ma natomiast wyznaczonego pokoju dla zatrzymanych kobiet. Każde ich przeszukanie przed osadzeniem oraz podczas pobytu w PdOZ przeprowadza funkcjonariuszka Policji.

Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia wynosi 195 zł.

Pokoje dla zatrzymanych wyposażone zostały w drewniane, pojedyncze prycze do spania. W każdym pokoju, zamontowano drewniany stół oraz ławę do siedzenia. Sprzęt ten został przymocowany do ściany lub podłogi. Stoły, ławy oraz prycze nie posiadają ostrych krawędzi.

Pomieszczenia wyposażono w urządzenia monitorujące, które zapewniają funkcjonariuszowi pełniącemu dyżur w PdOZ, wgląd na korytarz oraz do każdego pokoju dla osób zatrzymanych.

We wszystkich pokojach stwierdzono sprawną sygnalizację, służącą osobom zatrzymanym do przywoływania funkcjonariusza pełniącego służbę w PdOZ. W pokojach nad drzwiami zamontowano punkty świetlne, odpowiednio zabezpieczone. Zapewniają one właściwe oświetlenie, odpowiednie do czytania i pisania. W pokojach podłoga i ściany do wysokości sufitu zostały wyłożone płytkami terakoty. W pomieszczeniach działa sprawna wentylacja grawitacyjna.

Okna PdOZ wychodzą na parking, dlatego hałas z ulicy nie dociera do pomieszczeń. Okna są uchylne, odpowiednio zabezpieczone przed możliwością dokonania przez nie ucieczki (zewnątrzną kratą, od wewnątrz metalową siatką). Uchylić je może tylko funkcjonariusz pełniący dyżur w Izbie. Pokoje posiadają drzwi o solidnej konstrukcji, z dwiema zasuwami i atestowanym zamkiem oraz łańcuchem zabezpieczającym. Powierzchnia pokoju przypadająca na jedną osobę zatrzymaną zapewnia w pełni normę, o której mowa w przepisie § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 października 2008 r., w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r. Nr 192, poz. 1187), zwanego dalej: Rozporządzeniem. Podczas wizytacji pokoi dla osób zatrzymanych stwierdzono, że osobom zatrzymanym wydaje się na czas pobytu w PdOZ materac, podgłówek, koc oraz powłoczkę na poduszkę. Temperatura w poszczególnych pokojach była bardzo zróżnicowana.

W PdOZ nie wyznaczono miejsca do palenia papierosów. Z wypowiedzi funkcjonariuszy pełniących służbę w Izbie wynika, że osoby zatrzymane palą w pokojach sanitarnych. Dopuszcza się również palenie w pokojach, o czym świadczą niedopałki papierosów leżące na parapetach pomiędzy oknem i siatką metalową.

Izba nie posiada własnego alkomatu. Badania w zakresie stwierdzenia poziomu alkoholu w wydychanym powietrzu, przeprowadza się w Komendzie Powiatowej Policji w Pruszkowie.

Pokoje sanitarne (dwa) wyłożone są na ścianach jasną glazurą, a na podłodze terakotą. Jeden z nich, przeznaczono do utrzymania higieny osobistej osób chorych zakaźnie. Na jego drzwiach wejściowych sporządzono odręcznie napis HIV. Zamontowano w nim ubikację z uchylnymi drzwiczkami, natrysk i umywalkę. W drugim pomieszczeniu, z którego korzystają zarówno mężczyźni jak i kobiety, zainstalowano natrysk, dwie umywalki, ubikację oraz pisuar. Podczas wizytacji tych pomieszczeń, stwierdzono ogólną czystość. Do mycia osobom przebywającym w PdOZ służy mydło w kostce, które leżało na umywalce, zaś do wycierania rąk brudna ścierka.

Grzejniki centralnego ogrzewania umieszczono pod oknami, a dostęp do nich zabezpieczono drucianą siatką.

Izba posiada pokój, w którym przygotowuje się i podgrzewa posiłki oraz zmywa naczynia. Obiad w postaci zupy dostarczany jest osobom zatrzymanym z firmy

Natomiast śniadanie i kolację przygotowuje się we własnym zakresie. Najczęściej na te posiłki składa się: chleb z pasztetem lub ze smalcem. Do picia osobom zatrzymanym podawana jest herbata. Pokój do przygotowywania posiłków wyposażono w umywalkę, lodówkę, kuchenkę mikrofalową, dwa czajniki elektryczne, szafki kuchenne.

Do pełnienia służby w PdOZ wyznaczono 10 funkcjonariuszy, w tym tylko jedną kobietę. W dniu wizytacji w Izbie pełniło służbę dwóch funkcjonariuszy mężczyzn.

Osobom wizytującym przedstawiono cztery książeczki, wydane do celów sanitarno-epidemiologicznych funkcjonariuszy, mających kontakt z żywnością dla osób zatrzymanych z tym, że 3 książeczki dotyczyły funkcjonariuszy, którzy aktualnie

pełnią dyżur w PdOZ. Zapisy w nich zawarte, świadczyły o aktualności badań. Pozostałe książeczki, jak wynikało z wypowiedzi pełniących służbę w Izbie, przechowywane są przez nich indywidualnie.

Izba posiada pokój lekarski. Znajdująca się w tym pomieszczeniu szafa na leki była pusta. Na wyposażeniu pokoju nie było również apteczki.

Zatrzymani w PdOZ korzystają głównie z pomocy lekarzy zatrudnionych w Zespole Ratownictwa Medycznego w Piastowie. Z uzyskanych informacji wynika, że większość zatrzymanych poddawana jest badaniom lekarskim jeszcze przed umieszczeniem w Izbie.

Pościel i bielizna, a także depozyty, przechowywane są w wyodrębnionych na ten cel pomieszczeniach. Wyznaczono pomieszczenie na czystą oraz brudną bieliznę. Nie stwierdzono przy tym w tych pomieszczeniach oznakowania (wyodrębnienia), że poszczególne szafy lub regały przeznaczone są na rzeczy osobiste osób chorych zakaźnie zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia.

Depozyty osób zatrzymanych przechowywane były w odrębnych szafkach w pomieszczeniu usytuowanym obok pokoju dyżurnego.

Na ścianie Izby dyżurnej oraz jej korytarzu zawieszono Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w Komendzie Powiatowej Policji w Pruszkowie. Przedstawiono również wersję elektroniczną tego regulaminu w różnych językach, w tym: angielskim, rosyjskim i niemieckim.

Przy drzwiach pokoi dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia zamontowano półki drewniane służące do stawiania naczyń z posiłkami. Na jednej z półek leżała prasa.

3. Dokumentacja prowadzona w Izbie.

W czasie wizytacji PdOZ wybiórczo poddano kontroli dokumentację prowadzoną w Izbie. Nie stwierdzono w tym zakresie istotnych uchybień. Z prowadzoną dokumentacją zapoznaje się Naczelnik Sekcji Sztab Policji w Pruszkowie, który sprawuje bezpośredni nadzór nad PdOZ. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że w

większości Protokołów osób doprowadzonych w celu wytrzeźwienia nie wypełnia się ostatnich rubryk służących do podjęcia decyzji o zwolnieniu. Nie przeprowadza się również badania zawartości alkoholu w organizmie przed zwolnieniem. Jedynym kryterium, jakie się stosuje - to upływ czasu jaki upłynął od zatrzymania.

W protokołach zatrzymania osoby, w części dotyczącej oświadczenia zatrzymanego, stwierdzono w kilku przypadkach brak podpisu osoby zatrzymanej o prawie wniesienia do sądu zażalenia na zatrzymanie (widniała jedynie informacja o tym, że osoby te były pod wpływem alkoholu).

W następstwie przeprowadzonej analizy protokołów zatrzymań, nie ujawniono wypadków przetrzymywania osób zatrzymanych dłużej, niż przewiduje to przepis art. 248 Kodeksu postępowania karnego.

Dokumentacja jest prowadzona starannie, czytelnie i prawidłowo. Widać dużą dokładność funkcjonariuszy w tym zakresie.

Odrębnego omówienia wymagają możliwości zapoznania się osoby zatrzymanej z uregulowaniami zawartymi w Regulaminie pobytu osób w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia. Nasuwa się wątpliwość, czy osoba zatrzymana ma wystarczającą ilość czasu na dokładne zapoznanie się z zapisami w nim zawartymi.

W sprawozdaniu z wizytacji przeprowadzonej przez sędziego penitencjarnego nie zawarto wniosków, które mogłyby świadczyć o naruszeniu praw osób zatrzymanych.

4. Traktowanie osób umieszczonych w PdOZ.

Jak już na wstępie napisano, podczas wizytacji w PdOZ przebywały trzy osoby zatrzymane. Przeprowadzono rozmowy z dwoma osobami zatrzymanymi. Nie miały one uwag dotyczących legalności zatrzymania oraz traktowania przez funkcjonariuszy Policji w czasie pobytu w Izbie (nie skarżyły się na pobicie lub poniżanie). Jedna osoba zatrzymana potwierdziła, że pouczono ją o prawie wniesienia w terminie 7 dni zażalenia na zatrzymanie.

Osoby zatrzymane nie potwierdziły, że zostały zapoznane z Regulaminem pobytu osób umieszczonych w PdOZ lub doprowadzonych do wytrzeźwienia.

Zgłoszone przez nie uwagi dotyczyły: „nie otrzymałem pościeli”, „nie otrzymałem poduszki, wziąłem od osoby, która wychodziła”, „chłodno”, „nie ma gdzie palić”.

Z zestawienia liczbowego osób umieszczonych w PdOZ w Pruszkowie w 2008 r. wynika, że w tym czasie na terenie Izby przebywało 1438 osób zatrzymanych, w tym: 972 w związku z podejrzeniem o popełnienie przestępstwa, 273 na polecenie sądu lub prokuratora, 191 doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz 2 cudzoziemców w celu wydalenia. Wśród osób doprowadzonych do PdOZ do wytrzeźwienia było 8 kobiet.

Z uzyskanych informacji od mł. asp. Katarzyny Kaczorowskiej wynika, że w ostatnich latach nie stosowano na terenie PdOZ środków przymusu bezpośredniego. Nie odnotowano również wypadków nadzwyczajnych.

Odrębnym zagadnieniem, dotyczącym traktowania osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia jest realizowanie przez funkcjonariuszy Policji czynności związanych ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego oraz ich szczegółowego sprawdzenia (przeszukania). Nie ma bowiem na terenie PdOZ pomieszczenia, które spełniało by określone warunki i zapewniało bezpieczeństwo osobiste podczas stosowania środków przymusu (także funkcjonariuszom) oraz zachowanie intymności osobie przeszukiwanej.

5. Wnioski i zalecenia.

Ustalenia poczynione przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie wykazują, że podstawowe zadanie, jakie prawo stawia przed tego typu placówką, tj. izolowanie osób zatrzymanych, realizowane jest prawidłowo. W trakcie wizytacji nie stwierdzono przypadków zatrzymania na okres dłuższy, niż przewidują to obowiązujące przepisy.

Z punktu widzenia działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji należy stwierdzić, iż żadne okoliczności nie wskazują, aby w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych w Pruszkowie dochodziło do tortur albo innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

Zastrzeżenia osób wizytujących budzi natomiast:

- niewyodrębnienie na terenie PdOZ miejsca do palenia tytoniu przez osoby zatrzymane lub doprowadzone do wytrzeźwienia,
- niewyodrębnienie w magazynie jego części przeznaczonej na rzeczy osobiste chorych zakaźnie osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia (§ 10 pkt. 2 Rozporządzenia),
- nieudostępnianie osobom zatrzymanym w porze jesienno zimowej dwóch koców oraz pościeli (§ 10 ust. 6 Regulaminu),
- niezapewnienie odpowiedniej energetyczności posiłków (§ 11 pkt. 2 lit. a Regulaminu).

Wskazane jest również usunięcie napisu HIV na drzwiach pokoju sanitarnego oraz wydawanie każdorazowo osobie zatrzymanej lub doprowadzonej do wytrzeźwienia czystego ręcznika.

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje również sposób usunięcia innych uchybień opisanych w tym Protokole.

mgr Zbigniew Kuźma
Główny Specjalista